СӨЙ ГОМЕРНЕ, СӨЙ ХАЛЫКНЫ, СӨЙ ХАЛЫКНЫҢ ДӨНЬЯСЫН!

ДУСЛЫК

ОКТЯБРЬ РАЙОНЫ ХАЛЫК ГАЗЕТАСЫ
НАРОДНАЯ ГАЗЕТА ОКТЯБРЬСКОГО РАЙОНА

Газета 1931 елның 1 июленнән бирле чыга | №114 (7443) | 24 сентябрь, 1992 ел. ПӘНҖЕШӘМБЕ | Бәясе 4 тиен.

ДУСЛЫК

Хөрмәтле укучылар!

Кабат исегезгә төшерәбез: «Дуслык», «Дружба», «Туслах» район газетасына язылу дәвам итә. Газетага үзвакытында язылып калырга киңәш итәбез. Аның еллык бәясе 78 сум.

Җылылык, котельня һәм җылылык челтәре турында

Көз, безнең уяулыгыбызны киметергә теләгәндәй, быел безгә җылы һәм матур көннәр бирде. Мондый чакта яңгырлы көннәр, кышкы суыклар, карлы-бураннар турында уйны башыбызга да кертәсе килмәде, әлбәттә. Әмма табигатьнең вакытлыча мәрхәмәте генә яңгырлы көз, салкын кышлар килүен туктата алмый. Менә шуны сиздереп тәрәзәгә беренче кәсге яңгырлар да бәрә башлады.

Без киләсе салкыннарны ни дәрәҗәдә әзерлек белән каршылыйбыз? Шул турыда сорау белән без шәһәр мэры М. М. ФӘРРӘХОВка мөрәҗәгать иттек.

КОРР. Марат Мөгаллимович, хәзер без бөтенебез ягу сезонының башланасын көтеп ягулык челтәре торбаларын күзәтәбез...

—Шәһәр котельнялары акрынлап бу эшкә керешеп киләләр инде. Аларның һәрберсендә берәр казан эшкә җибәрелгән, җылы килә инде. Ә ягу башлануның рәсми срогы 25 сентябрь.

Шәһәрнең җылылык челтәре аңа зур әзерлек эшләре үткәрде. Аларга казаннар буенча да, запор арматурасы буенча да сүз әйтергә урын юк. Моннан тыш, быел җылылык трассалары бөҗралап та алынды. Теләсә кайсы котельня ватылса да аның линиясе ремонт вакытында күрше котельняга тоташтырылачак. Шулай итеп, без системаны туңдыру куркынычыннан котылачакбыз.

Хәзер үзәк җылылык трассаларына мәктәп-интернат һәм больницаны тоташтыру эшләре бара; җирле котельнялар консервацияләнәчәк.

Норлат станциясе котельнясы адресына кайбер кисәтүләр бар. Алар аны сезонга әзерләү буенча байтак эш башкардылар. Әмма ике мөһим нәрсә онытылды: биредә ягулык резервы өчен сыешлык юк һәм узган ел янып ауган торба тәртипкә китерелмәгән. Кирәк булганда, алар котельняны эшкә җибәрә алалар, әмма аның куәте сизелерлек кимиячәк, моңа һич юл куярга ярамый.

КОРР. Соңгы кисәтүгезгә карамастан, җавабыгыз өметле яңгырый. Димәк, 25 сентябрьгә җылы һәр квартирага киләчәк.

—Беләсезме, ундай җавапны бик бирәсем килә, әмма тулысынча ышандырырга да җөрьәт итә алмыйм. Җылылык бирү котельняларның ритмлы эшләвеннән генә тормый бит, ул җылылык трассалары торышына да бәйле. Ә алар һәр җирдә дә төзек түгел әле. 1 нче ПМК (Ф. Б. Мөлеков), «Агроприммехмонтаж» ПМКсы (С. В. Филиппов) кебек оешмаларның акрын селкенүе сәбәпле (төгәлрәк сәбәпләрне ачыклыйсы бар) Гагарин һәм 60 лет Октября урамнарының 6 йорты, (ә бу 120 гаилә дигән сүз) җылыны үзвакытында ала алмаячак.

КОРР. Димәк, бу йортта яшәүчеләргә җылылык трассасының якын көннәрдә җайга салынасына өметләнергә генә кала. Шулай да, 1 нче ПМК һәм «Агропроммехмонтаж» ПМКларының бу эшне сузуларының сәбәбен ачыклау кирәктер дип уйлыйбыз. Ни дисәң дә—җылылык кеше көнкүрешендә әһәмиятсез нәрсә түгел, һәм аны тоткарлау өчен җитди сәбәп белән генә акланырга мөмкин.

Саниясе, Фәниясе—бар да колхоз уңганы

Кеше гомере агымсу кебек. Әле кайчан гына Сания Галимова мәктәпне тәмамлап, кыяр-кыймас кына беренче тапкыр туган колхозына эшкә чыккан иде. Баксаң, бу көннәргә 25 елдан артык вакыт үтеп тә киткән. Шул дәвердә ул тәҗрибәле эш остасы булды. Инде пенсиягә дә чыгарга әзерләнә. Соңгы елларда исә алар группадагы сыерларны хезмәттәше Фәния Әхмәтшина белән икәүләшеп карыйлар. Алар бер-берсенә ихтирамлык күрсәтеп, булышып эшлиләр. Шуңа да авылдашлары һәм хезмәттәшләре арасында да дәрәҗәләре зур. Берсе дә эштә сынатмый, һәрьяклап үзләрен булдыклы һәм уңган кешеләр итеп таныттылар. Бүгенге көндә алар үзләре караган һәр сыердан 11 әр килограммнан артык сөт савалар.

РӘСЕМДӘ: «Игенче» колхозы сыер савучылары Сания Миннехәеровна Галимова һәм Фәния Әхмәтовна Яруллина.

Безгә язалар

Уңышлар юлдаш булсын

«Сөлчә» совхозының товарлыклы-сөтчелек фермасында тырыш хезмәтләре белән яхшы күрсәткечләргә ирешкән алдынгылар бар. Шундыйлардан фермада 17—18 нче елын хезмәт куючы Нина Викторовна Мөхәммәтшина турында берничә сүз әйтеп үтәсе килә. Нина Викторовна бозаулату бүлегендә эшли, ике айга кадәр булган бозауларны карый. Хәзерге вакытта ул аларның һәрберсеннән уртача 718 әр грамм тәүлеклек артым ала.

Мария Петровна Ершова исә 1 яшькәчә булган бозаулардан 400 грамм, Андрей белән Александр Ванчуриннар 1 яшьтән олы булган бозаулардан 500 грамм уртача тәүлеклек артым алалар. Уңган бозау караучылар алдә әле тагын да матуррак күрсәткечләргә ирешергә өметләнәләр. Уңышлар юлдаш булсын аларга.

М. КАЛАШНИКОВА.

Эшнең мөһимлеген аңлап

Туңга сөрүнең мөһимлеген аңлап «Рассвет» совхозы механизаторлары бу эшне вакытында тәгәлләргә, барлык мәйданнарда да сыйфатлы сөрү үткәрергә уйлыйлар. Бүгенге көнгә 2600 гектар җир эшкәртелгән, бу планның 90 процентын тәшкил итә. Көн саен кырда 7—8 трактор эшли, эш 3 звенода алып барыла. Һәр механизатор үзенә йөкләтелгән эшне бөтен нечкәлекләренә кадәр белә һәм тулы көчкә эшли. Беренче звено тракторчылары Һади Морзаханов, Николай Тахтаманов, Наил Кәбиров, икенче звено тракторчылары Вәгыйзь Гайнуллин, Вазыйх Вәлитов, Минсәлих Сатдаров, өченче звено тракторчылары Валерий Сенцов, Владимир Матвеев, Владимир Сенцов сезон башыннан уңышлы старт алганнар иде һәм бүген дә темпны сүрелдермиләр, һәр көнне берьярым-ике норма эш башкаралар.

В. САТТАРОВ.

Журналистларга бүләкләр

Татарстан журналистларының редакция—нәшрият берләшмәсе һәм «Сам хозяин» газетасы редакциясе журналистларның профессиональ осталыгы конкурсына килгән күп санлы материалларны тикшереп чыктылар. Премияләр түбәндәге иптәшләргә бирелде. «Алтын каләм» исемендәге 2000 әр сумлык бүләкләр—«Советская Татария» газетасы хәбәрчесе Валерий Храмовка, Чаллы шәһәр газетасы хезмәткәре Габделбари Дәүләтгәрәевкә. Журналистика ветераннары өчен билгеләнгән «Мәңгелек каләм» (500 әр сум) премиясенә М. В. Назаров, С. Д. Козин, Р. Н. Вәлиев, Н. Т. Лабудин лаеклы дип табылды.

«Кыюлык һәм принципиальлек өчен» һәм «Яшь үсенте» дигән бүләкләр бирелмәде.

Татарстан яңалыклар агентлыгы (ТАН).

Ишеттегезме әле?

Россия массакүләм мәгълүмат чаралары тагын чаң суга башладылар: Татарстан үзенең чираттагы акчасын чыгара. Бу юлы сүз Болгария арадашчылыгы ярдәмендә Югославиядә сугылачак ипи жетоннары турында бара. Сөембикә манарасы төшерелгән металл тәңкәләр Татарстан халкын арзанлы ипи белән тәэмин итү өчен чыгарыла. Ә инде ул тәңкәләрне акча яки жетон дип атаудан әллә ни зур хата булмас: иң мөһиме—аларга сатып алырлык нәрсә генә булсын.

Кырда эш тынмый

«Беренче май» колхозы. Хуҗалыкта көзге кыр эшләре сыйфатлы итеп һәм тиешле срокта башкарылды. Кыр эшләре, билгеле, яңа хезмәт батырларын билгеләде. Алар арасында тәҗрибәле тракторчы Вячеслав Иванович Тихонов турында аеруча җылы сүзләр әйтергә мөмкин. ДТ-75 тракторында эшләүче бу механизатор элек җирләрне туңга сөрүдә, аннан уҗым чәчүдә көнлек норманы һәрчак арттырып үтәп килде.

К-700 тракторында Николай Александрович Васильев, Николай Сергеевич Яковлев, Т-150дә Николай Николаевич Дмитриев тә туңга сөрүдә колхозның иң төп эшче көчләреннән саналдылар.

Ә бит көз әле җир эшкәртүне генә түгел, азык әзерләүне дә тиешле темпта алып баруны таләп итә иде. Бу яктан җәй буе азык әзерләү звеносында эшләгән Владимир Ильич Короткин зур ярдәм күрсәтте. Ул азыкны эскертләргә куйды, салам оюда эшләде. Ә инде кукурузны чабуда КСК-100 комбайнында Вячеслав Тимофеевич Попов хезмәтенә гомумән сокланырлык иде. Әлеге культура биек, куе булып үсте, аның гектарыннан 350 шәр центнер яшел масса алынды. Ә Вячеслав Тимофеевич аны һич югалтуларсыз җыеп алу өчен бар көчен куйды. Нәтиҗәдә байтак күләмдә 1 класслы силос салынды.

Хәзер бу кызу эшләр тәмамланды, әмма басуларда хәрәкәт туктамый. Колхоз җирләргә сусыз аммиак кертте, хәзер уҗым культураларының рәт араларына ашлама кертү башланды.

Ю. ВАСИЛЬЕВ.

Барысы да уңганнар

«Заря» колхозы терлекчеләре агымдагы елны уңышлы тәмамлау өчен барлык мөмкинлекләрдән файдаланалар. Хезмәт уңышында агымдагы елның 8 аенда колхоз буенча беренчелеккә Зинаида Николаевна Ермошкина иреште. Аның 8 айда һәр сыердан сауган сөте 2103 килограмм тәшкил итте. Надежда Никифоровна Магусева, Галина Алексеевна Ермилова, Валентина Тимофеевна Морозова да сынатмадылар, алар хезмәттәшләре Зинаида Николаевнадан азга гына калышалар. Алар турында да гел мактау сүзләре генә әйтәсе килә. Барысы да уңганнар, тырышлар, намуслы хезмәт куялар.

Г. МОРОЗОВА.

Норлат сервисы

ИЛЕБЕЗДӘГЕ тормышының кыенлыклары турында көн саен газеталардан укыйбыз, тәүлек буенча радио һәм телевизордан ишетәбез. Һәр яклап безне социаль яклау, гражданнар сугышы, салкын һәм ачлыклы кыш белән куркыталар. Бу янау-куркытулар гөрелтесендә һәрвакыт һәр гади кешегә аңлаешлы һәм акыллы сүзләр дә ишетелеп куя: әйдәгез әле, туганнар, эшлик, һәркайсыбыз үз урынына бассын да, үзен намусы һәм җәмгыять алдында җаваплы тоеп, үз вазифасын башкарсын. Әмма шунысы бәла: намус, бурыч һәм дәрәҗә хакында безнең төшенчәләр бик тә буталчык, ә кайвакыт бөтенләй дә юк.

Үзегез уйлап карагыз. Без һәр көнне иртәдән кичкә кадәр намуссызлыкка, гаделсезлеккә, тәртипсезлеккә тап булабыз: иртән азык-төлек кибетенә барасың—җыештырырга япканнар, бер сәгатьне көтәсең дә көтәсең инде. Бу арада хөрмәтле сәүдә хезмәткәрләре чәй дә эчеп алырга тиешләр. Ипи кибетендә—ипи китермәгәннәр һәм кайчан китерүләре дә билгесез: икмәк ташуның катгый вакыты юк; автобус тукталышына килсәң—автобус юк,—кайсыдыр шофер графикны бозган—димәк, берәр сәгатьтән берьюлы икәү килерләр; хастаханәгә килсәң—барлык дәвалаучы персонал «бишминутлык» киңәшмәдә утыра һәм башка шундый мисаллар. Йөзләрчә шундый хәлләр безнең тормышыбызны агулап тора. Һәм без моны колларча түземлек белән кичерә киләбез. Мондый тәртипсезлек күренешләрен вак-төяккә санау һәм аларга игътибар итәргә кирәкми дигән фикер бездә кагыйдәгә әверелгән инде. Әмма вак-төяк дип кенә калдырмастайлары да бик җитәрлек әле аның.

Күптән түгел мин бик тыйнак һәм пөхтә киенгән бер өлкән яшьтәге хатын белән шикәрчеләр поселогының почта бүлеге мөдире арасындагы сөйләшүгә шаһит булдым. «Хөрмәтлем, башлыгызга шылтыратып, исенә төшер, зинһар: ул квартирама радио сузарга сүз биргән иде. Мин аңа берничә тапкыр мөрәҗәгать иттем. Вәгъдә итте ул, итте...»

Бу мөлаем карчык яшь мөдирне бик тә кыен хәлгә куюын аңламый иде бугай. Соң бит, югарыдагы башлык үзен йомыш белән йөдәтеп бетерүчеләрдән, бигрәк тә пенсия яшендәгеләрдән, буш вәгъдәләр белән котылып калган икән, аның кул астында эшләүчеләргә элеге шылтырату өчен каты гына эләгергә мөмкин: сорамаган җиргә борының тыкма!..

Поселоктагы почта бүлеге бик кызганыч кыяфәттә: тузанга баткан, кубарылган пыялалы кечкенә генә бүлмә, клиентлар өчен билгеләнгән почмакта бер генә урындык та юк. Югыйсә, монда өлкән яшьтәге, көч-куәте беткән кешеләр ешрак килә. Монда куеп телеграмма язу, бланк тутыру өчен хәтта өстәл дә юк. Хәер, мөдир үзе һәм аның ярдәмчесе дә кечкенә генә өстәлләр артында утыралар. Аларга нормаль эшләү өчен кирәкле бөтен әйберне җәеп салырга урын да юк икән, нәрсә сөйләп торырга инде монда!...

Узган кышта бу бинада температура 10 градуска кадәр төште. Шәлгә, тунга уралган, перчатка кигән бу ике бәхетсез хатынны күргәч, бик кызганга идек. Шундый шартларда көне буе эшләп утыру үзе зур батырлык. Кышның быелгысы да җитеп килә. Әмма югарыдагы башлыклар үз хезмәткәрләренә һәм клиентларга нормаль хезмәт шартлары булдыру хакында бармакка бармак та сукмадылар. Көндәлек матбугатны китерү эше дә бик начар куелган. Мәсәлән, «Известия» газетасының 1—2 сентябрь саннарын миңа 7 сентябрьдә генә китерделәр. «Слово» журналының гыйнвар санын әле бүген дә күргәнем юк. Һәм болар берсе дә хат ташучылар гаебе белән түгел.

Почта ведомствосы җитәкчеләре үзләренең тәкәббер карашын кайчан гына шушы хәлләргә юнәлтерләр икән? Шикәрчеләр поселогында яшәүчеләрнең, һич югы ялгыз пенсионерларның квартираларына радио элемтәсе кайчан кертелер икән? Моннан тыш безнең көнкүреш хезмәте комбинатының чәчтарашлар салонына да күз салыйк. Салон дигән атама белән мондагы чынбарлык арасында бернинди дә уртаклык юк шул. Стеналар тузанлы, җиһазлар иске, таушалган, көзгеләре тонык. Идәнгә пычрак-тонык төстәге линолеум җәелгән, әйләнә-тирәдә чәчләр аунап ята; аларны җыештырырга ашыкмыйлар. Тәрәзәләр пычрак. Осталарның эш урыннары да чисталык белән аерылып тормыйлар. Хәер, осталарның үз кыяфәтләре дә күңелне тартып тормый. Халатлары чиста түгел, аякларында тапталып беткән башмаклар. Клиентларга хезмәт күрсәткәндә тотыла торган чүпрәк-чапрак начар юылган, таплы, үтүкләнмәгән, тишек-тошыклы. Аларның үзгәртеп корулар заманына кадәр күп элек алынган әйберләр икәне бер карауда күренеп тора. Инструментларның күпчелеге көйләнмәгән, машинкалар тузган, искеләр, аларны күптән инде гамәлдән чыгарырга вакыт. Ә иң зур кыенлык: салонда су белән тәэмин ителеш гаҗәп начар, краннар ябылмый, эшкә яраклы су җылыткыч прибор гына да юк. Кайнар сусыз ничек кешеләргә хезмәт күрсәтергә мөмкин соң? (Мондагы хезмәткәрләрнең йөз аклыгы булсын, алар ничектер бу хәлдән чыгу юлын хәзергәчә табып киләләр). Ә хезмәт күрсәтү бәяләре арткаштан арта бара.

Һәм бу шәһәр халкына хезмәт күрсәтү сферасы дип атала. Норлат сервисы, кем әйтмешли. Югарыда сөйләнгән хәлләрне без еллар буена күзәтәбез. Зиннәтле кабинетларда утырып тамыр җәйгән җитәкчеләрне дә беләбез. Алар, күрәсең, үзләрен бу кабинетларга ни өчен утыртып куйганлыкларын күптән инде онытканнар. Ә бит кайчандыр бу дәрәҗәле урыннарга аларны иң яхшы, иң намуслы коммунистлар буларак райком тәкъдим иткән иде. Райком инде күптән юк, ә менә аның яман күзәнәкләре безнең тормышны җимерүне дәвам итәләр.

Шәһәр администрациясе соңгы айларда күп эшләр башкарды. Ниһаять бездә хезмәт күрсәтү сферасында да тәртип урнаштырылыр дигән ныклы өмет туды. Һәм мин моңа чынлап ышанам.

В. ПОСЕЛЕННОВ.
Норлат шәһәре.

Өстәмә табыш алсаң

Базар мөнәсәбәтләренә күчү эшмәкәрлек эшчәнлегенә киңәюгә, гражданнарның төп хезмәтеннән тыш өстәмә керем чыганаклары артуга китерә. Табигый, керемнән һәркем салым да түләргә тиеш. Гражданнарның өстәмә табышыннан салымнар ничек алына? Шуңа бәйле сорауларга районның дәүләт салым инспекциясе начальнигы И. Дәүләтшин җавап бирә:

СОРАУ. Билгеле булганча, хәзер һәркем өстәмә табышы турында декларация, ягъни салым инспекциясенә рәсми белдерү бирергә тиеш. Бу ничек үткәрелә?

ҖАВАП. «Физик шәхесләрдән табышка салым турында» РСФСРның 1991 елның 7 декабрь Законы нигезендә, 1992 елда төп хезмәт хакыннан тыш алынган табышка, Россия Федерациясе территориясендә салым салу тәртибенә туры китереп, гражданнарның барлык табышларын декларацияләү күздә тотыла. Моның өчен өстәмә табыш алган һәркем дәүләт салым инспекциясенә 1992 елда алынган табышы турында махсус таблица тутырып бирә.

СОРАУ. Өстәмә табышка нинәр керә?

ҖАВАП. Декларация нигезендә салым салуга түбәндәгеләр керә:

—гражданнарның төп хезмәт урыны булмаган җирдә хезмәт вазифасын башкарудан алынган табыш;

—эшмәкәрлек эшчәнлегеннән алынган табыш;

—башка табышлар.

СОРАУ. Кемнең күпме өстәмә табыш алуын ничек белеп була? Ул ничек ачыклана?

ҖАВАП. Табышларына декларация нигезендә салым салынырга тиешле гражданнар календарь ел дәвамында алынган керемнәрен, аны алу өчен тотылган чыгымнарын да исәпләп барырга тиешләр. Табыш алуга киткән чыгымнарны раслаучы документлар да шулар исәбенә кертелә.

СОРАУ. Быелгы табыш турында гражданнар кайсы срокка кадәр отчет бирә?

ҖАВАП. 1992 елда алынган өстәмә табыш турында декларация 1993 елның 1 нче апреленнән соңга калмый тапшырылырга тиеш.

СОРАУ. Әгәр кайберәүләр өстәмә табышлары турында декларация тутырмаса? Яисә анда еллык табышын төгәл күрсәтмәсә?

ҖАВАП. Табышларын яшергән, декларациягә төгәл булмаган мәгълүматлар керткән, декларацияне тутырмаган гражданнарга карата административ, финанс һәм җинаять җаваплылыгы каралган. Инспекциянең гражданнарның керемен тикшерү мөмкинлекләре, чыганаклары бар.

Еллык табышлар турында декларация тутыру безнең район халкы өчен дә яңалык әле. Аның тәртибен бер язмада гына аңлатып бетерү мөмкин түгел. Бу мәсьәлә белән кызыксынучылар безнең инспекциядә төгәл мәгълүматлар, сорауларга җавап ала алалар. Ул К. Маркс урамы, 47 йортка урнашкан. Телефон номеры 2—15—01.

Ярыш узды

Узган җомгада яшь туристларның район станциясе филиаллары арасында урында ориентлашу буенча ярышлар үткәрелде. Каравыл Тавы урманында уздырылган бу ярышта 2 группага бүленеп, 16 команда катнашты.

Кече группада беренче өч урынны шәһәрнең беренче мәктәбе укучылары яуладылар.

Өлкән группада I—II урынга Кычытканлы, III урынга 4 нче мәктәп командалары чыкты.

Р. ИБРАҺИМОВА.

Икмәк язмышы игенченең уеннан һич чыкмый. Ел әйләнә механизаторлар мул уңыш үстерү өчен басуга тозлы тирен тамыза. Бу рәсемдәге Ульянов исемендәге колхоз механизаторлары — КамАЗ шоферы Әнвәр Мортазин, комбайнчылар Галимҗан Хәмитшин һәм Рәмис Сафин да уңыш өчен көрәшнең алгы сызыгында атлыйлар. Фотохәбәрчебез Наил Азизов аларны кыр эшләре барган вакытта рәсемгә төшереп алган булган.

Кабат беренче урында

Район газетасын кулына алучы һәркемгә полиграфик эшләнеше өчен сөенергә нигез бар бүген. Полиграфия работникларының Бөгелмә шәһәрендә Әлмәт, Лениногорск, Яр Чаллы, Түбән Кама һәм башка шәһәрләр, районнар вәкилләре катнашында республика семинар-конкурсында катнашкан, уңышлы чыгыш ясаган осталар хәзерләгән басма бит бу.

Конкурс ике көнлек программа буенча үтте. Ул теоретик һәм практик бүлекләрдән тора иде. Билгеле инде, программаның төп эчтәлеге газета басу технологиясенә бәйле төзелгән иде. Конкурс барышы турында Норлат-Октябрь типографиясе директоры, жюри члены Ринат Нәбиуллович Әбҗәббаров түбәндәгеләрне сөйләде.

—Безнең делегация составына мондый чараларда үз осталыкларын күрсәтеп өлгергән, типографиянең иң яхшы басучылары Надежда Степановна Порфирьева һәм Валентина Степановна Кудряшова керде. Конкурс шартлары үткән елгыдан күпкә катлауланса да, безнең полиграфистлар югалып калмады, лидерлар сафына басты. Теоретик бүлеккә баллар буенча В. Кудряшова беренче булса, практик эш вакытында Н. Порфирьева алга чыкты һәм тулаем конкурста җиңүче исемен яулады.

Татарстан Республикасының информация һәм матбугат министры урынбасары Н. Г. Нилова, мәдәният работниклары профсоюз рескомы секретаре Л. А. Яковлева, норматив-тикшеренү станциясе начальнигы Л. И. Акатьева, башка районнар һәм шәһәр типографияләре вәкилләре кергән жюри безнең басучылар профессиональлеген билгеләп уздылар.

Хезмәттәшләребез н[е] шундый катлаулы сынау[да] да ышанычлы җиңүләре белән кайнар тәбриклибез аларга сәламәтлек һәм яңа уңышлар телибез. Исегез[гә] дә тотыгыз: «Дуслык» газетасы укучылары да сезнең бу казанышларыгызга сөенә һәм профессиональ осталыкларын үстерүдә яңа үрләргә күтәрелүне телән кала.

Д. ТӘМАЕВА.

Ышаныч һәм өмет булганда

Аңлашу озак вакытка сузылды. Аның таләпчәнлеге, бигрәк тә ир-атлар тарафыннан, өнәмичә кабул ителде. Берәү булса, барысына да кул селтәп, күптән шәһәргә таяр иде: квартирасы бар, эш табылыр иде әле. Әмма ул инде шул чакта ук арадагы бозның эриячәгенә ышанды.

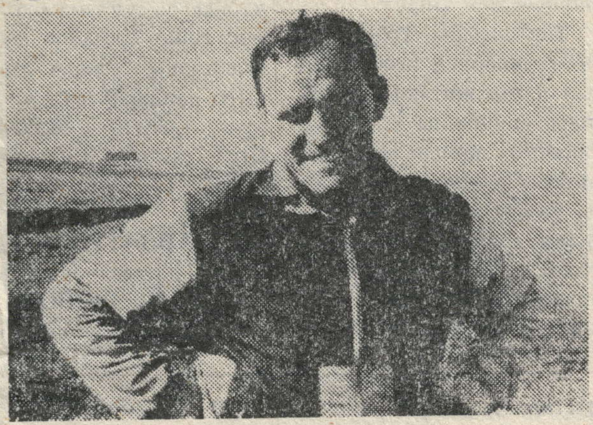

Парад башында кем булыр?

Колхоз рәисе Л. Н. Филипповны югалту кайгысы башта авылда ниндидер бушлык, ә аннан соң кызыксыну уятты: бу йөкне җитәкләргә кем җөрьят итәр? Кандидатура да табылды: чыгышы буенча крестьян, белеме буенча инженер, профессиясе буенча колхоз рәисе. Елмаймагыз, соңгысы ялгыш әйтелгән сүз түгел. Председатель булып тумыйлар, шул постта рәислек серләренә төшенәләр һәм моның өчен профессиональ осталык ай-һай күп кирәк.

Районда шулай фикер йөрттеләр: яшь, энергияле, Филипповның эш стиле белән якыннан таныш (ни дисәң дә, аның кул астында башлады)—андый кеше бу йөкне җиңәргә тиеш.

Әмма аны—яшенә хас булмаганча таләпчән, бәйләнчек инженерны яхшы үтерләгән җирле механизаторлар башкача уйладылар. Хәзер яшермиләр: әе, гөнаһлыбыз, кандидатураны үткәрмәскә тырышкан иде, бәхеткә—килеп чыкмады, диләр.

Колхоз рәисе ул вакыйгаларны үзе дә хәтерли һәм алар аңа иң авыр минутларда да нык торырга булышалар.

Районда барган хуҗалыкларны бүлгәләү политикасы Синдряков исемендәге колхозга да кагылмыйча калмады. Акылы белән моның заман таләбе булуын аңласа да, йөрәккә барыбер шик тынгылык бирмәде: халык арасында бердәмлекне саклый алмады, Николай Леонтьевич аңа юл куймас иде. Әмма шунысы хак: гигант колхозлар чоры үтте, киләчәк кечкенә хуҗалыклар кулында. Әмма алар нинди булырга тиеш, киләчәктә яңа авыл предприятиеләре нигезе булырга тиешле ул ячейканың оптималь зурлыгы нинди күләмгә тигез?

Эш исемдә түгел

Теләсә нинди коллектив хуҗалык—кооператив ул, аның һәр членының куйган хезмәтенә һәм аның сыйфатына бәйле рәвештә үз өлеше бар. Һәм гомуми табыш алу белән кызыксынган кешеләр берләшмәсенең ничек аталачагы мөһим түгел: колхозмы, фермер хуҗалыгы ассоциациясеме яки тагы нидер. Иң мөһиме—планнарны гамәлгә ашыру—җир эшкәртү, күбрәк терлекчелек продукциясе алу һәм аларны күбрәк табыш китерерлек итеп сату зарури. Эшне шулай куйганда, кем дә булса оттырыр дисезме?

Тормыш күпне өйрәтә

Кешегә хуҗа булу хисе тиз килми, инде бер килә икән, шунда ук үзенең нәтиҗәләрен күрсәтә башлый.

Ферма янында ук, 70 гектарлы азык культуралары өчен дип бүленгән участокта колхозчылар бер сезонда өч уңыш үстереп карарга булдылар. Иң гаҗәбе—шуңа ирештеләр дә. Уҗым культураларын яз көнне малларга ашаттылар, участокны эшкәртеп, ашлама кертеп борчак чәчтеләр. Июль уртасына яшел масса өлгерде, аны өстәмә ашатуга чабып алдылар, бер өлешен сенажга җибәрделәр. Августның беренче көннәрендә, туфракны тиешенчә эшкәртеп рапс чәчтеләр. Яшел кыр бүген күзләрне иркәли. Салкыннарга кадәр вакыт бар әле. Шуңа да маллар витаминнарга бай сусыл азык белән тәэмин ителгәннәр дип уйларга нигез бар.

Теләсә кайсы культураны иккәндә агротехник таләпләрне үтәү—уңышның төп нигезе. Синдряковлылар моңа шәхси тәҗрибәләре нигезендә инандылар. Донник белән өч ел җәфаландылар, шуннан соң гына аңладылар: төп һәм катлам культурасын берьюлы, бер үтүгә чәчкәндә генә тиешле нәтиҗәгә ирешеп була. Һәм быел, чәчүдә махсус орлык агулау чәчкечләрен кулланып, алар, ниһаять, донник кырын бар матурлыгында күрүгә ирештеләр.

Рапска башта ышанмыйчарак карадылар. Инде әлеге культураны игүдән кергән табышны аңлап алгач, колхозчылар үзләре үк аңа бирелгән мәйданны киңәйтүне сорыйлар.

Ә менә амарант чәчелгән сынау кыры (5 гектар) әлләни шатландыра алмады. Монда бераз үз гаепләре дә бар, участок бик уңайлы дип булмый. Шуңа да беренче уңыш җыеп, дуңгызлар өчен катнаш силос ясап салынды, нәтиҗәсен киләсе ел күрсәтер. Ә менә сабан культураларын чәчү агрегатлары белән тукландыруның файдасы күз алдында. «Скакун» солысы (ул 50 гектарда игелә) гектардан 37,3 центнер уңыш бирде. Бу—игенчеләр өчен киләчәккә яхшы сабак булачак. Икенчесе—орлык турында кайгырту да игенче өчен изге эш.

Әлеге хуҗалык хезмәтчәннәренә күп нәрсәне яңабаштан уйлап карарга туры килде. Алар инде «аждаһаны үтерүнең»—үзендәге битарафлык, гамьсезлектән арынып, хуҗа булу хисе тәрбияләүнең бик җиңелләрдән түгеллегенә төшенәләр.

Үз урыннарын таптылар

Тамара Григорьевна Трофимованың (рәсемдә) күзләре истә калды—шәфкатьле, якты, нурлы карашы иде ул. Куллары бик җитез хәрәкәтләнә, малкае белән йомшак кына сөйләшкәндәй итә, инде бозау эчерә башлагач, аның үз йортында булмавын бөтенләй онытып җибәрәсең. Дуслары—Зинаида Павловна Микушкина, Екатерина Александровна Захарова, Зоя Владимировна Храмовага да эшкә шундый мөнәсәбәт хас. Инде товарлыклы-сөтчелек фермасы мөдире Николай Итрин (рәсемдә өстә) турында аерым алып сөйләрлек. Үз кызларын беркайчан рәнҗетүгә юл куймас, аларга өстәмә түләүләр, дефицит товарлар турында да кайгыртыр, бу җәһәттән «начальство» белән сүзгә керүдән дә курыкмас. Шуңа кызлар үзләре дә аның йөзен кызартмаслык эшләргә тырышалар.

Леночка Храмованы бик сирәк көн генә фермада күрмәскә мөмкин. Шулай әнисенә булыша ул, кирәк чакта аны алыштыра да. Җәй көне ул әле чөгендер участогы да ала. Ә бит бер карасаң, яшь-яшь кыз бала, мәктәптә укый. Менә шундый өметле булып күтәрелеп килә монда алмаш.

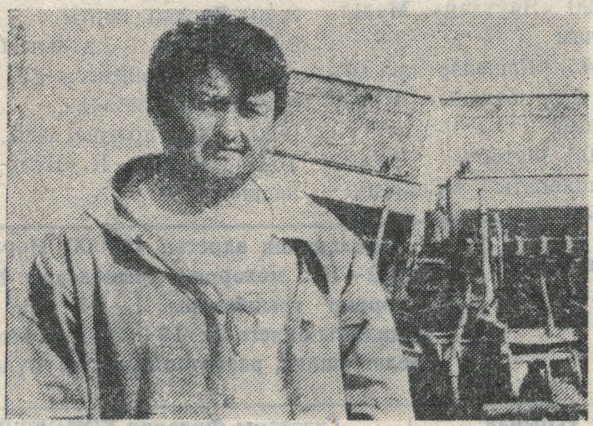

Александр Лаврентьев та (рәсемдә)—һәр язда бер карусыз чәчкеч артына баса. Юкса, аның төп эше җир эшкәртүдән ерак. Ул инде берничә ел рәттән газлаштыру белән шөгыльләнә. Инде кирәк икән—Саша теләсә нинди эшне сыйфатлы итеп үтәргә әзер.

Бер карауга төгәл итеп әйтүе дә кыен: гүзәл Чирмешән буена утырган авыл матурлыгы шулай үзенә тартамы, анда яшәүчеләрнең киң күңеллеге сокландырамы—әмма кешеләр бирегә кайталар. Кайчандыр монда туып-үсеп таралышканнар гына түгел, гомумән, чит кешеләр һәм шактый ерактан бирегә кайтып, монда төпләнәләр.

Товарлыклы-сөтчелек фермасында эшләүче Люба Миннебаева ире белән Чаллы Башында яшәде, кафеда эшләде. Әйбәт кенә фатирын, җайлы эшен калдырып, авылга кайтырга булды. Бу яктан Инна Королева—тумыштан Мәскәү кызы—аңа охшаш. Ул да хәзер авылда яши, бозау караучы булып эшли. Ә бу һөнәрне өйрәнергә аңа Нина Васильевна Прагашкина булышты. Яше ягыннан Нина Васильевна күптән ветеран инде, әмма ферманы ташларга ашыкмый. Көч булганда кешеләргә булышырга кирәк дип саный ул, ял итәргә иртәрәк әле.

Хуҗалыкта яшьләр белән иңгә-иң торып, аларга бай тәҗрибәләрен җиткереп хезмәт куючы ветераннар гомумән аз түгел. Өлкән буын вәкилләренә күпне күрергә, күпне кичерергә туры килде. Алар өчен тормыш дингезе беркайчан тын гына акмады. Әмма шунысы шатлыклы: алар анда үз причалларын таптылар. Яшьләр язмышына да шундый бәхет насыйп булсын иде.

Әйтәсе сүз бар әле

Әле генә бөдрәләнеп утырган урман түбәсе сирәгәя, саргая. Басулар бушый, кыр эшләре тәмамланып килә. Чиратта—чөгендер. Аннан инде финишка йомгак ясарга мөмкин булачак.

Аның нәтиҗәсе ничек булыр—әлегә билгесез, әмма алдан исәпләүләр өметләндергеч. Ел авыр булса да юмарт килде. Ипиен дә җитәрлек бирде, азыгын да. Кышка курыкмыйча керергә мөмкин. Күңелдә иртәгәге көнгә ышаныч, барлык билгеләнгәннәрнең үтәләсенә өмет, алга таба көн итүдә дөрес юл табарга омтылыш яшәгәндә ул кыюлык икеләтә арта. Синдряколылар шулай яшиләр. Яңалыкның кыюсыз үсентеләрен саклыйсы, үстерәсе, ныгытасы иде. Безгә калса, киләчәк нәкъ шуларда булырга охшый да.

Г. ХӘЛИУЛЛИНА.

Авария өчен... бүләк

Үзгәртеп корулар заманасы хәзер. Һәм һәркем ни дә булса үзгәртергә, эштә төрле яңалыклар кертергә тырыша. Бу өлкәдә «Алга» колхозында да тик ятмыйлар, эзләнәләр, яңа үзгәрешләр кертә торалар. Мисал өчен колхозчыларны материаль кызыксындыруның, ягъни бүләкләүнең яңа формасын уйлап табалар һәм кулланышка кертәләр. Шундый беренче «бүләк» Наил Камаловка эләгә. Беренче «призга» лаек рәис урынбасарының «хезмәт батырлыгы» башкаларга ирештерүгә дә лаек, безнеңчә. Ул түбәндәгедән гыйбарәт.

Үткән ел район Советы башкарма комитетының 5 июнь карары нигезендә 1990 ел уңышыннан планнан тыш ашлык саткан өчен колхозлар һәм совхозлар работникларына сатуга бүленгән фондтан «Алга» колхозына да бер «Москвич-412» автомобиле бүләләр. Кыр батыры түгел ул, аерым шәхескә сатып бирәсе булса, аннан алдарак торган конкурентлар күп табылыр иде колхозда. Партком секретаре буларак хезмәт вазифасын үтәү өчен адым саен машина сорап йөргәнен исәпкә алып аңа бирергә булалар. Ул йөрисе булгач алып кайтуны да үзенә үк йөкләтәләр. Колхоз кассасыннан 12,5 мең сумны ала да, сәүдә җәмгыяте кассасына китереп сала, ялтырап торган «Москвич-412»не алып кайта Камалов. Өр-яңа машина булгач, колхоз мәнфәгатьләре артыннан икеләтелгән энергия белән «чаба» башлый партком секретаре. Бер айдан артык вакыт эчендә спидометр 18 мең чакрымны әйләндереп өлгерә. Тагын да әйләндергән булыр иде дә, ашыга-кабалана торгач (үз әйтүе хак булса, көтүчеләр хезмәтен тикшерергә баргач) юлга сыеша алмый, канауга төшеп китә. Машина яңа булса да, авыш мәйданда басып торырлык камилләштерелмәгән икән. Арткы тәрәзәләре ватыла, кузовы, арткы крылосы янчелә. Торгызып бастыра да йортына кайтарып, брезент белән каплап куя. Автомобиль инспекциясенә әйтү кая, бер мәл колхозчылар да белми тора. Камалов хезмәт вазифасын очраклы транспортка утырып йөреп үти башлагач кына нидер булганын чамалыйлар. Быел мартта колхозда отчет-сайлау җыелышы үткәргәндә кайсыдыр бер кортлы теле әлеге машинаны искә төшерә: кая ул хәзер, янәсе, кемнеке?

«Ул аның өчен үз акчасын түләде».—дип вакланмый гына аңлатма бирә баш бухгалтер Шәүкәт Мингәраев һәм кызыксынучыларның авызын каплый. Колхозда исәп-хисап башлыгының бу сүзләре Камаловның авызына бал салгандай хуш килә. Хәзер ул күзен дә йоммыйча машинаны үзенеке саный. «Москвич» язмышы белән кызыксынган рәсми кешеләргә дә шулай дип кенә җибәрә. Сөенече эченә сыймый аның. Шулай булмый ни, бүген берничә йөз мең торган машина шалкан бәясенә үзенә калсын әле. Колхоз кассасына керткән акчасы, бүгенге бәяләр белән саналганда фытыр сәдакасы, ә машина колхоздан аңа «бүләк» булып чыга түгелме соң? Чирек гасыр баш инженер, рәис урынбасары булып эшләп тә колхоздан мондый юмартлык күргәне булмады ич. Хәер, авария ясамаса, бүген дә колхоз «Москвич»ында колхоз мәшәкатьләре артыннан чабып йөрер иде әле. Шулай булгач, сөенсә дә урынлы.

Морасалылар арасында чыштын-пыштын хәбәр китә: авария ясасаң машинаң үзеңә кала икән. Рәшит Миндубаев беренче булып аңа иярә. Дөрес, Наил Камалов кебек аударырга йөрәге җитми (зур йөк күтәреп-ле машина үзен дә коймак шикелле изеп ташлавы бар), шактый баш вата. Барыбер җаен таба, быел 4 июньдә газ баллоннары төягән машинасын алда баручыга «китереп чәпи». Бары уңышлы килеп чыга: үзе зыян-мазар күрми, машина яраксыз хәлгә килә. Эшкә яраксыз булгач САЗ-3507 не үзенә бирәчәкләр дә бирәчәкләр инде.

Тик ялгыша. Транспорт йөртүчеләрнең исәбен сизеп алган җитәкчеләр, бу юлы машинаны «бүләккә бирергә» җөрьәт итмиләр. автоинспекция сизгәләгәнче үз кесәсеннән ремонтларга күрсәтмә бирәләр. Хәер - фатихаларыннан ташламыйлар, икенче, гамәлдән чыгару турында акт төзелгән, лә...
законлаштырылма...
шинадан ни кирәге...
га рөхсәт бирәләр...
дубаев шуның ра...
бинасын алып куя...
берни булмагандай...
бирә. ГАИ, бу юль...
сизми кала.

Тик без капчыкт...
мый. Кайсыдыр юн...
аның «тәвәккәллеге»...
рында милициягә х...
итә. Шул Миндубаев...
кәефен кыра. Өстәв...
гомерен куркыныч аст...
куеп «тырышса да»...
шинасын, Камаловны...
кебек, үзенә «бүләк»...
итмиләр.

Соңгысы башка шофе...
ларны да уйландыра б...
ген: Наил Камалов кебе...
машинаны үзендә анса...
кына калдыру өчен нинд...
әмәл табарга була?!..
Шул хакта уйланалар...
алар.

Р. АЙЗАТУЛЛИН,
газета корреспонденты
Х. ӘЮПОВ,
штаттан тыш хәбәрчебез.

---

02 хәбәр итә

1992 елның 17 сентябрендә Единение янәшәсендәге Чирмешән елгасында капчыкта тапап-турап полиэтиленга төрелгән, билгесез ир-ат гәүдәсе табылды. Яше 35—40ларда, буе 167 сантиметр, уң якта өстә 3, 4, 5 тешләре—сары металлдан, 6, 7,8 нче аскы тешләре юк, чәче кара. Өстендә—зәңгәр төстәге «Молвина» джинсы чалбар, кара төстәге трико-майка, ачык зәңгәр төстәге лампаслы трико, кара трусы, күксел соры төстәге күлмәк.

Мәет 1—1,5 ай чамасы элек үтерелгән. Әлеге билгеләре булган мәетне белүчеләр яки бу факт буенча нинди дә мәгълүматлардан хәбәрдар булучы кешеләрнең Октябрь районы эчке эшләр бүлегенә хәбәр итүләрен сорыйбыз. Телефоннар: 2—11—25 яки 2—19—02.

Д. МӨХЕТДИНОВ,
район эчке эшләр бүлегенең өлкән инспекторы, милиция өлкән лейтенанты.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

ШИМБӘ
26 СЕНТЯБРЬ
КАЗАН КҮРСӘТӘ

7.00 «Чулпан».
16.15 Р. Бохараев. «Каюм Насыйри» урамы». Телеспектакль. 1 һәм 2 серияләр.
19.00 Татарстан.
19.30 Рамил Миндияр җырлый.
20.00 Әлли-бәлли-бәү.
20.05 «Төн ахырында». Нәфис фильм. 1 серия.

ОСТАНКИНО КАНАЛЫ

7.00, 15.00, 21.00 Яңалыклар.
7.20 Иртәнге гимнастика.
7.30 Эшлекле кешенең шимбә иртәсе.
8.30 Спорт-шанс.
9.00 «Марафон-15».
9.25 «НЛО: игълан ителмәгән визит».
9.55 «Труба» радиосы.
10.25 Медицина синең өчен.
11.05 Экология хроникасы.
11.20 Җиңел атлетика. Дөнья кубогы.
12.15 «Безгә һәм безнең нәселгә». Телефильм.
13.20 Россиянең калканы һәм кылычы.
14.10 «Боинг» легендасы». 2 фильм.
15.25 Крещендо.
15.40 Хайваннар дөньясында.
16.40 Кызыл квадрат.
17.20 «Янутлар». Мультфильм.
17.45 «Кешеләр арасында бүре баласы». Нәфис фильм.
19.05 Футбол. Россия чемпионаты «Спартак» (Мәскәү) — «Динамо» (Мәскәү).
20.45 Тыныч йокы, нәниләр.
21.35 КВН-92.

Кая, яшел тышлы китап ни язган икән?

23.35 «Европа плюс».
00.50 Төнге канал.

«РОССИЯ» КАНАЛЫ

8.00, 14.00, 20.00, 23.00 Хәбәрләр.
8.20 Фани дөньядагылар.
8.40 Дуслар йорты.
9.00 Спорт дөньясы «Жиллетт» фирмасы күзлегеннән караганда.
9.20 «03» программасы.
10.00 «Ретро». К. Шульженко.
10.30 «Сергей Радонежский». 1 фильм.
11.00 «Плюс унбер» каналы.
12.15 Ничек яшәрбез.
13.00 Пилигрим.
14.20 «Төнлә сөйләнгән экият». Нәфис фильм.
15.35 «Бурда-моден» тәкъдим итә.
16.05 Үз-үзеңә режиссер.
21.10 «Кингсайз». Нәфис фильм.
23.20 «А» программасы.

ЯКШӘМБЕ
27 СЕНТЯБРЬ
КАЗАН КҮРСӘТӘ

7.00 «Чулпан».
16.00 Балалар өчен. «Зәңгәр кош». Спектакль.
17.25 Киноэкраннарда яңалык.
18.05 «Уятмакчы булсаң халык күңелләрен». Телевизион конкурс. 3 тапшыру.
19.35 Әлли-бәлли-бәү.
19.50 «Төн ахырында». Нәфис фильм. 2 серия.

ОСТАНКИНО КАНАЛЫ

7.00 Рухи көч сәгате.
8.00 «Спортлото» тиражы.
8.15 Документаль фильм.
8.45 Саклау грамотасы.
9.15 Иртән иртүк.
9.45 Бар да мөмкин.
10.15 Яңа исемнәр.
10.55 Киноафиша.
11.10 Җиңел атлетика. Дөнья кубогы.
12.00 Авиакосмик салон.
12.20 «Хит-топ-шоу 50х50».
13.50 «Сынлы сәнгать метаморфозалары». 9 һәм 10 серияләр.
15.00 Яңалыклар.
15.20 Туры эфирда диалог.
16.00 Сәяхәтчеләр клубы.
16.50 Халыкара конкурслар лауреаты П. Нерсесян уйный.
17.00 Панорама.
17.40 Телелоция.
17.55 Уолт Дисней тәкъдим итә.
18.45 Яңалыклар.
19.30 «Чияле бакча». Телеспектакль.
22.00 Йомгаклар.
22.45 Спорт уикэнды.
23.00 «Хәзер».
00.00 Яңалыклар.
00.25 Париж—Мәскәү—Пекин автораллие.
00.55 Төнге эфирда «Ир... тәнге йолдыз».

«РОССИЯ» КАНАЛЫ

8.00, 14.00, 20.00, 23.00 Хәбәрләр.
8.20 «Алла өчен туган».
8.40 «Минә Борисоглебск шәһәре».
9.10 Телекросворд.
9.40 Аляска.
10.30 «Сезнең өчен, кызлар һәм малайлар» (Голландия).
10.40 «1812 ел язмачы». 6 фильм.
11.10 «Патшалыктагы мә... җара». 5 серия.
11.40 «Аты-баты».
12.10 «Уңыш зигзагы».
12.40 «Дораэмон». Мультфильм. 3 серия.
13.00 XX гасыр кадрда һәм кадр артында.
14.20 «Акча салышу».
14.50 «Виндзор шаяннары» антракт белән Выборгта».
15.45 Автоузышлар. Гран-При «Формула-1».
20.55 Голливудның классик фильмнары фестивале. «Мин Парижы соңгы тапкыр күрдем».
23.20 Спорт каруселе.
23.30 Футбол буенча Россия чемпионаты. «Камарад»—«Спартак».

МӨХӘРРИР
В. В. ИСХАКОВ

Учредительләр: редакциянең хезмәт коллективы һәм халык депутатларының Октябрь район Советы.

Редакциянең адресы: 423000, Норлат шәһәре, К. Маркс урамы, 19. Телефоннар: мөхәррир 2—12—14, 2—22—81; мөхәррир урынбасары һәм советлар тормышы бүлеге 2—10—44; рус теленә тәрҗемә итү буенча мөхәррир урынбасары 2—14—16; чуваш теленә тәрҗемә итү буенча мөхәррир урынбасары 2—15—63; авыл хуҗалыгы бүлеге 2—10—44; яңалыклар һәм промышленность бүлеге 2—22—51; җаваплы секретарь, хатлар, массалар белән эшләү, радиотапшырулар бүлеге, бухгалтерия һәм реклама бүлеге 2—18—67; фотокорреспондент 2—15—63.

Газетаның басылу сыйфаты турында типография директорына түбәндәге телефон белән мөрәҗәгать итәргә: 2.10-54.

Газетаны Фидания ХӘЙРЕТДИНОВА җыйды. Нина ТОЛМАЧЕВА верстка ясады. Клара БОБКОВА басты. Корректор—Зөлфия ВӘЛИЕВА.

Күләме—1 басма табак.

«Дуслык» газетасы атнаның сишәмбе, пәнҗешәмбе, шимбә көннәрендә чыга һәм рус, чуваш телләренә тәрҗемә ителә. Татарстан Республикасы информация һәм матбугат Министрлыгының Норлат.Октябрь типографиясе. Тираж 3751. Заказ 114.